

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

Suomen Luustoliiton mukaan nykyistä tilannetta selkeyttäisi, jos kunnilla olisi velvollisuus antaa tasasuuruista maksuista asiakkaalle kirjallinen lasku sekä laskun yhteydessä oikaisuvaatimusohje. Lisäksi mikäli lasku sisältää useampia eri palveluja tai toimenpiteitä, tulisi laskussa eritellä kukin palvelu ja toimenpide sekä niistä perittävä maksu.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että laskuun tulisi liittää tieto mahdollisuudesta maksujen alentamiseen tai perimättä jättämiseen.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että kuntien/sairaanhoitopiirien tulisi itse hoitaa asiakasmaksujen laskutus kaupallisten perintätoimistojen sijaan. Nykyinen käytäntö tulee estää lainsäädännöllä.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että tulojen perusteella määräytyvät maksut on siirrettävä perustumaan nettotuloihin eikä bruttotuloihin. Jyrkkä verotuksen progressio yhdistettynä palveluiden maksun tuloperusteisuuteen tulee aiheuttamaan tuloloukkuja, kunhan työeläkeläiset suuret ikäluokat ikääntyvät palveluiden suurkuluttajiksi. ”Väliälikaiseksi aiottu” raippavero olisi viimeistään nyt tasa-arvon nimissä lakkautettava.

2 b § Päätös maksukyvyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

Lakiesityksessä on Suomen Luustoliiton kannattama esitys, jonka mukaan kunnan velvollisuus on antaa

tulosidonnaisesta maksusta asiakkaalle kirjallinen lasku tarvittavine tietoineen sekä laskun yhteydessä oikaisuvaatimusohje. Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että laskuun liitetään tieto mahdollisuudesta maksujen alentamiseen tai perimättä jättämiseen.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että kuntien/sairaanhoitopiirien tulisi itse hoitaa asiakasmaksujen laskutus kaupallisten perintätoimistojen sijaan. Lakia kierretään lähettämällä ulosottolaskun kunnan tai kuntayhtymän nimissä teknisenä toimijana. Nykyinen käytäntö tulee estää lainsäädännöllä.

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

Suomen Luustoliiton mukaan lakiesitykseen on kirjattu hyvin hyväksyttävät syyt olla perimättä maksua

käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä ajasta sekä tilannetta, jossa kunnan

velvollisuus on varauksen yhteydessä ilmoittaa mahdollisuudesta periä pykälässä tarkoitettu maksu ja antaa ohjeet ajan tai paikan peruuttamiseksi.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää lisättäväksi perusteluihin kirjaus siitä, että palveluntuottajan varatessa ajan, asiakkaalle tulisi lähettää kutsun vastaanotolle riittävän ajoissa ja lisäksi asiakasta tulisi muistuttaa varatusta ajasta.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että lain perusteluihin lisätään kirjaus siitä, että palveluntuottajien tulisi muistuttaa asiakkaita (digitaalisin ratkaisuin) myös asiakkaan itsensä varatuista vastaanottoajoista ennen peruuttamisajan päättymistä.

Perusteluihin on kirjattu, että asiakkaalle voisi lähettää maksun käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä vastaanottoajasta kuulematta asiakasta, mutta asiakkaalle olisi annettava mahdollisuus selvittää käyttämättä ja peruttamatta jättämisen syy, jos asiakas olisi aloitteellisesti yhteydessä asian selvittämiseen liittyen.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että asiakkaalla olisi oikeus antaa selvitys myös laskun lähettämisen jälkeen.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää lisäystä lain perusteluihin, että laskuun tulee liittää 2 a §:n tietojen lisäksi tieto mahdollisuudesta antaa selvitys vastaanottoajan tai hoitopaikan käyttämättä ja peruuttamatta jättämiseen. Perusteluihin tulisi lisäksi kirjata, ettei palveluntuottaja saa edellyttää asiakasta toimittamaan sairaustodistuksen tms. synn osoittamiseksi.

5 § Maksuttomat terveystalvelut / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Suomen Luustoliitto pitää kannatettavana esitystä säätää hoitajavastaanottokäynnit maksuttomiksi. Lakiesitys toteutuessaan parantaa avoterveydenhuollon palvelujen saatavuutta, selkiyttää nykytilannetta ja parantaa asiakkaiden yhdenvertaista kohtelua.

Lisäksi Luustoliitto esittää, että hoitajavastaanottokäyntien lisäksi myös avosairaanhoidon lääkäripalvelut (terveyskeskuslääkäripalvelut) on säädettävä maksuttomiksi.

Suomen Luustoliiton tekemän kyselyn mukaan korkeat asiakasmaksut ja heikko taloudellinen tilanne ovat vaikeuttaneet palvelujen saamista. Terveyskeskuslääkäripalvelujen maksuttomuudella voidaan parantaa palvelujen saatavuutta ja estää kalliimpien palvelujen tarvetta myöhemmässä vaiheessa.

Lakiesityksessä tulkinnanvaraisissa tilanteissa, joissa hoitaja tarvitsee lääkärin konsultaatiota olennaisessa määrin, perittäisiin asiakkaalta terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkäripalvelun maksu.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että siinä vaiheessa, kun hoitaja arvioi lääkärin konsultaatiotarpeen, asiakkaalle tulee kertoa maksusta.

Suomen Luustoliitto katsoo, että maksuttomia todistuksia ja lausuntoja koskeva esitys selkiyttää nykytilannetta. Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että tulkinnanvaraisuuden välttämiseksi lakiin tulee määritellä nykyistä yksityiskohtaisemmin, missä tilanteissa lääkärintodistuksista ja -lausunnoista voitaisiin periä maksu. Näin turvataan asiakkaiden nykyistä yhdenvertaisempi kohtelu ja vähennetään valituksia prosessien myöhemmissä vaiheissa. Kuntiin olisi hyvä laittaa yllä mainittujen lausuntojen ja todistusten maksuttomuudesta ohjeistus/muistutus, jotta laki tulee käytännössä toteutetuksi.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että apuvälinepalveluihin sisältyvät toimenpiteet, kuten sovitus, uusiminen ja

huolto, olisivat maksuttomia ja se kirjattaisiin lakiin.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että suun terveydenhuollon ehkäisevän hoidon palvelut tulisi olla maksuttomia. Maksuttomuudella voidaan estää suusairauksia ja vähentää korjaavien palvelujen tarvetta. Lisäksi luulääkehoitoon saattaa liittyä kasvava riski leukaluun osteonekroosista, mikäli suun terveys ei ole kunnossa.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

Suomen Luustoliiton mukaan kysymyksessä ei ole asiakasmaksuja koskeva kokonaisuudistus vaan pieniä (arvio 45 miljoonaa) paikkauksia nykyiseen lainsäädäntöön. Viimeistään kokonaisuudistusta tehtäessä olisi siihen sisällytettävä:

1) Maksukaton ylittymisen seuraamisen velvollisuuden siirtäminen asiakkaalta viranomaistaholle, digitaaliaika antaa tähän mahdollisuudet. Kaikista heikoimmassa asemassa olevat, varsinkin vanhuksat, eivät aina kykene arkistoimaan laskuja ja laatimaan hakemuksia. 2) Lääkekorvauskaton ja hoitomaksukaton yhdistäminen yhdeksi maksukatoksi. Lääkehoito, kuntoutus, omahoito ja sen tukeminen muodostavat kokonaisuuden, joka tekee hoidosta vaikuttavaa. Luustoliitto esittää lisäksi maksukaton tason sitomista takuueläkkeen tasoon.

Kun palveluista, matkoista ja lääkkeistä perityt maksut ylittäisivät maksukaton (835 €), ne olisivat tämän jälkeen maksuttomia.

Suomen Luustoliitto pitää erittäin vaikeana tilanteena sitä, että asiakas joutuisi myös jatkossa seuraamaan maksukaton täyttymistä. Laissa lähdetään siitä, että ihmisen itsensä tulisi osata ja tietää laskea oman maksukaton kertymäänsä. Käytännössä tämä on yksittäiselle ihmiselle työlästä ja vaikeaa. Hänen pitäisi kirjata kaikki kulunsa eri tahoilta ylös ja lisäksi hahmottaa, mikä palvelu kuuluu maksukattoon ja mikä ei. Erityisen kohtuuton vaatimus on esimerkiksi vanhusten ja vakavasti sairaiden kohdalla. Esityksessä perustellaan, että maksukaton seurantavastuuta tarkastellaan

uudelleen, kun palvelut siirtyvät maakuntien vastuulle. Mielestämme maksukaton seurantavastuu tulee mahdollisimman pikaisesti siirtää viranomaisille.

Suomen Luustoliitto esittää maksukattojärjestelmän automatisointia ja kehittämistä siten, että kunnat seuraavat jatkossa maksukaton täyttymistä. Tämä parantaa asiakkaiden asemaa ja vähentää hallinnollista

työtä.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että maksukertymää tulee tarkastella kalenterivuoden sijaan 12 kuukauden jaksolla ja siitä jaksotetusti (maksukaton jaksottaminen). Myös lääkekorvauksissa on siirryttävä juoksevaan seurantaan sekä selvitettävä mahdollisuus lääkekorvausten jaksottamiseen, erityisen kalliita lääkkeitä käyttävien kohdalla. Maksuissa tulee olla mahdollista soveltaa pidemmän aikavälin maksusuunnitelmaa, jos potilaan maksukyky ei salli suurten maksujen maksamista kerrallaan alkuvuodesta.

Suomen Luustoliitto pitää tärkeänä esitystä laajentaa maksukatto suun terveydenhuoltoon (luukäähoidon aloituksen perusedellytys), tilapäiseen kotisairaanhoidon ja kotisairaalahoidon, terapioihin, tiettyihin etäpalveluihin sekä toimeentulotuesta maksettuihin asiakasmaksuihin. Toimeentulotuella maksettujen asiakasmaksujen sisällyttäminen maksukaton piiriin on perusteltua asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun, toimeentulotukiriippuvuuden vähentämisen ja hallinnollisen työn keventämisen kannalta.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että hammastekniset kulut sisällytettäisiin maksukaton piiriin tai huomioitaisiin asiakasmaksujen alentamista ja kohtuullistamista koskevassa säädöksessä. Luustoliiton kannan mukaan hammasteknisten kulujen kuulumisen maksukattoon tasaa suun terveyteen liittyvää eriarvoisuutta, sillä alemmissa sosioekonomisissa ryhmissä suun terveys on heikompi ja hoidon tarve suurempi. Nykyisellään hammastekniset kulut sekä estävät asiakkaan hoitoon hakeutumista, että suuntaavat heidän hoitoaan terveydelle epäedullisella tavalla.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että maksukattoon sisällyttämisen sijaan olisi osteoproosilääkkeitä saavien ja välittömästi hoitoa aloitettaessa päästävä hammaslääkärin arvioon maksuttomasti, sillä osteoporoosilääkehoito edellyttää suun terveyden tarkastuksen. Myös näiden lääkkeiden käyttöön (erityisesti syöpäpotilailla) liittyvät leukaluun osteonekroositapaukset (harvinainen lääkehaitta) pitää ohjata heti maksuttomasti hoitoon.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että maksukaton kertymisessä tulee ottaa huomioon jatkossa myös sosiaalihuollon maksuja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden yhdenmukaisen kohtelun kannalta.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että maksukattoon sisällytetään omaishoitajan lakisääteisen vapaan maksu

(myös shl 27b mukaiset vapaat ei sopimushoitajille) sekä lyhytaikaisen perhehoidon, lyhytaikaisen asumispalvelun ja lyhytaikaisen tehostetun palveluasumisen maksu.

7 b § *Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär*

-

7 c § Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

Suomen Luustoliitto kannattaa esitystä siitä, että pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen asiakasmaksut kirjataan lakiin ja maksujen määräytymisperusteet yhdenmukaistetaan. On täysin perusteltua, että maksuissa tehostettu palveluasuminen rinnastettaisiin pitkälle laitoshoitoon.

Sen sijaan Suomen Luustoliitto ei kannata esitystä siitä, että pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen asiakkailta peritään erillinen maksu sairaanhoidon ja lyhytaikaisen laitoshoidon palveluista ja tämä kompensoidaan korottamalla vähimmäiskäyttövaraa 160 €:sta 165 €:on. Tämä kompensatio ei kata sairaanhoidosta ja lyhytaikaisesta laitoshoidosta aiheutuneita kuluja: sairaanhoidon lisäksi muun muassa sosiaalihuoltolain mukaiset matkat ja matkakustannukset (korkeintaan maksukaton verran), lääkkeiden omavastuuosuudet, hygieniatarvikkeet, kampaamo-/parturipalvelut, jalkahoito, vaatteet, silmälasit, puhelin- ja nettiliittymä sekä muut henkilökohtaiset menot.

Suomen Luustoliitto esittää, että sairaanhoidon ja lyhytaikaisen laitoshoidon maksut tulisi sisällyttää tehostetun palveluasumisen maksuun. Muussa tapauksessa käyttövaran tulisi olla vähintään 300 €. Selkeällä maksupolitiikalla voidaan parantaa ihmisten mahdollisuuksia saada sellaisia palveluja, joita heidän terveydentilansa ja kuntosensa edellyttää. Sääntelyn puute ja monimutkainen hinnoittelujärjestelmä luovat asiakkaille epävarmuutta.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että kuntia olisi ohjeistettava tekemään asiakkaille asiaankuuluvat asiakassuunnitelmat todelliseen palvelutarpeeseen pohjautuen ja tarkistettava ne säännöllisesti. Asiakkaiden tulee saada tarpeenmukaista hoitoa ja palvelua oikea-aikaisesti.

10 b § Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård

Suomen Luustoliitto kannattaa ehdotusta yhdenmukaistaa pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävien maksujen perusteena olevia tuloja.

10 c § Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

Suomen Luustoliitto kannattaa ehdotusta yhdenmukaistaa maksukyvyn mukaan määräytyvien maksujen perusteena olevista tuloista tehtäviä vähennyksiä.

10 d § Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård

Esityksen mukaan maksun perusteena olevista tuloista saisi vähentää kohtuulliset asumismenot. Tämä väljä kirjaus johtaa siihen, että kunnat määrittelevät kohtuulliset asumismenot eri kriteereillä, jolloin palveluasumisen maksut

vaihtelevat paljon kuntien välillä. Palveluasumisen ylisuuret vuokrat tulee estää säätelyn avulla.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että esityksessä tulee ilmetä, miten kunnat toimivat niissä tilanteissa, joissa vuokra ja lääkekustannukset ylittävät asiakkaan käytettävissä olevat tulot. Kuka maksaa asumismenot ja lääkkeet tulojen ylittävältä osalta ja miten turvataan asiakkaan käyttövara näissä tilanteissa?

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että ehdotuksessa tarkennetaan palveluasumisen asumismenojen sisältöä. Säädökseen on kirjattu, että vuokran lisäksi se sisältäisi muut pakolliset asumismenot (ainakin sähkö ja vesi). Asumiskustannukset voivat sisältää palveluasumisessa myös muita pakollisia merkittävän suuriakin lisämaksuja. Perusteluihin tulee kirjata, että kaikki lisämaksut ovat asiakkaille vapaaehtoisia, mikäli niiden ei katsota sisältyvän suoraan hoivaan ja huolenpitoon. Suunniteltu käyttövara ei riitä ylimääräisiin maksuihin.

10 e § *Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

Suomen Luustoliitto pitää hyvänä esitystä siitä, että kotona annettavien palvelujen ja pitkäaikaisen asumispalvelujen maksut määritellään laissa. Suomen Luustoliiton mukaan maksuperusteiden yhdenmukaistaminen on tarkoituksenmukaista.

Suomen Luustoliiton mukaan esityksessä heikkoa on se, että tuloarajoa ei koroteta. Suomen Luustoliitto esittää, että kotona annettavista palveluista perittävien asiakasmaksujen tuloarajaa tulee korottaa. Kotipalveluasiakkaat tarvitsevat usein kotipalvelujen lisäksi myös muita palveluja (mm. lääkäripalveluja, tukipalveluja) ja lääkkeitä. Jos asiakasmaksujen tuloaraja ei ole riittävän korkea, on vaikea turvata paljon tukea tarvitsevien tarpeenmukaisen palvelujen saannin ilman toimeentulotuen käyttöä. Lisäksi korkeat asumisen kustannukset etenkin suurissa kaupungeissa voivat vaikeuttaa tarpeenmukaisten terveydenhoidon ja tuen saannin.

Suomen Luustoliitto pitää tärkeänä sitä, että kuntien on noudatettava asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen (11 §) perusteita tulosidonnaisissa kotiin annettavissa palveluissa, ja niissä tulee huomioida asiakkaiden välttämättömät muut terveys- ja lääkemenot. Suomen Luustoliitto esittää, että lakiin kirjattaisiin kunnan velvollisuus arvioida asiakassuunnitelmien laatimisen ja niiden tarkistusten yhteydessä asiakkaiden kokonaistilanne ja mahdollisuus maksujen alentamiseen tai perimättä jättämiseen. Arvioinnissa olisi huomioitava mm. asiakkaiden palvelujen ja lääkkeiden

käytöstä aiheutuneet kustannukset.

Esityksen mukaan maksua määrättäessä otetaan huomioon vain täydet palvelutunnit. Suomen Luustoliitto esittää, että lain perusteluissa tulee tarkemmin kertoa, mitä sillä käytännössä tarkoitetaan.

Lain perusteluteksteissä esitetyissä esimerkkilaskelmissa on käytetty virheellisesti tuloarajaa 690 €.

10 f § *Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

-

10 g § *Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice*

Suomen Luustoliitto lausuu tuloista tehtävistä vähennyksistä on 10 c §:ää koskevassa kohdassa, jossa on säädetty

tarkemmin tuloista vähennettävät erät.

10 h § Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice

Kotipalvelujen, tukipalvelujen ja terveystalvelujen käytöstä aiheutuvat asiakasmaksut sekä korkeat lääkekustannukset ovat iso maksurasite ikääntyvälle väestölle, jolla on usein monia toimintakykyyn, arjen tilanteisiin ja terveyteen liittyviä haasteita. Suomen Luustoliiton kyselytulosten mukaan tilanne saattaa johtaa siihen, ettei palvelua oteta vastaan tai lääkkeiden käytöstä tingitään. Tukipalveluista kieltäytyminen taloudellisista syistä voi estää osteoporoosin hoidon ja heikentää asiakkaan selviytymistä kotona, jolloin tarve raskaampaan ja kalliimpaan palveluun, kuten pitkäaikaiseen tehostettuun palveluasumiseen ja laitoshoitoon voi kasvaa. Ratkaisu tulee kalliiksi sekä asiakkaalle itselleen että yhteiskunnalle.

Suomen Luustoliitto esittää, että lakiin kirjataan kuntien velvollisuus arvioida asiakassuunnitelmien yhteydessä asiakkaiden kokonaistilanne ja mahdollisuus maksujen alentamiseen tai perimättä jättämiseen. Arvioinnissa olisi huomioitava asiakkaiden kaikkien palvelujen (ml. tukipalvelut, lääkäripalvelut) ja lääkkeiden käytöstä aiheutuneet kustannukset, jotta varmistetaan asiakkaille tarpeenmukainen hoito ja palvelut.

10 i § Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog

-

10 j § Maksun määrääminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift

Lakiesityksen mukaan maksut voidaan periä takautuvasti asiakkaan tai hänen edustajansa virheellisten tietojen vuoksi enintään vuoden ajalta. Maksujen perimisessä tulee kuitenkin tarkastella asiakkaan kokonaistilannetta ja toimeentulon edellytyksiä etenkin silloin, jos periminen vaarantaa asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulon edellytyksiä (11 §).

10 k § Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften

-

11 § Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift

Suomen Luustoliiton mukaan on tärkeää, että asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen perusteita noudatetaan kaikkia kuntia velvoittavan soveltamisohjeen mukaisesti.

Suomen Luustoliitto esittää, että sääntely koskisi myös lyhytaikaisen laitoshoidon maksua (1 mom). Tämä päätös ehkäisisi lyhytaikaisessa laitoshoidossa olleiden pienituloisten ulosottoja ja vähentäisi toimeentulotuen tarvetta.

Esityksen mukaan (2 mom) kunnilla on nykyiseen tapaan harkintavalta päättää myös muiden maksujen alentamisesta tai perimättä jättämisestä. Yleisesti ottaen säännökset uhkaavat jäädä kunnissa soveltamatta, jos niiden hakeminen on asiakkaan varassa tai joissa harkintavaltaa on paljon. Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen ensisijaisuus suhteessa toimeentulotukeen on huomioitu hyvin pykälätasolla. Vaikutukset toimeentulotuen käyttöön riippuu viimekädessä siitä, millaiset ehdot kunta asettaa maksujen alentamisessa tai perimättä jättämisessä suhteessa toimeentulotuen kriteereihin. Liian tiukat kriteerit voivat johtaa siihen, ettei maksuja helposti kohtuullisteta tai jätetä perimättä, jolloin toimeentulovaikeuksissa olevat asiakkaat joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen. Tämä puolestaan voi johtaa asiakkaan varallisuuden realisointiin. Joiltakin osin yhdenmukaisilla ehdoilla ja kriteereillä varmistetaan asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu kuntien välillä ja toimeentulotuen tosiasiallisen käytön vähentäminen.

Suomen Luustoliitto esittää, että lain perusteluihin kirjattu kuntien mahdollisuus alentaa maksua tai jättää sen perimättä oma-aloitteisesti ilman asiakkaan vireillepanoa kirjataan sitovaksi: lakiin tulee kirjata kunnan velvollisuus arvioida asiakassuunnitelmien laatimisen ja niiden tarkistusten yhteydessä asiakkaiden kokonaistilanne ja mahdollisuus maksujen alentamiseen tai perimättä jättämiseen.

Lisäksi Suomen Luustoliitto esittää, että kunnilla tulee olla selkeä hakemuslomake maksujen alentamisesta ja perimättä jättämisestä. Asiakkailta tulee olla tieto siitä, missä palveluissa, millä kriteereillä ja miten kohtuullistamista voidaan hakea. Kunnilla tulee olla selkeät käytännöt ja ohjeistukset maksujen alentamisesta ja perimättä jättämisestä. Tämän lisäksi tarvitaan valtakunnallinen perusohjeistus.

Suomen Luustoliiton mukaan on hyvä, että esityksessä kunnan on annettava asiakkaalle kirjallinen päätös maksujen alentamisesta ja perimättä jättämisestä ja päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusohje.

Suomen Luustoliiton mukaan tiedon antaminen asiakkaan yksilöivän sähköisen palvelun välityksellä, esimerkiksi Suomi-fi-palvelun kautta, ei yksistään riitä varmistamaan, että asiakas tietää oikeudestaan. Monet kansalaiset, mm. ikäänntyneet, eivät voi tai osaa käyttää sähköisiä asiointipalveluja.

Suomen Luustoliitto esittää, että sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä työskentelevät sosiaali- ja

terveydenhuollon ammattihenkilöiltä edellytetään aktiivisuutta auttaa asiakkaita tekemään maksun alentamista tai perimättä jättämistä koskeva hakemus.

13 § Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland

-

14 § Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen

-

14 a § Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar

-

15 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

-

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

Suomen Luustoliitto kannattaa muutoksen aikataulua, jonka mukaan se astuisi voimaan 1.1.2021. Annetulla esityksellä

varmistetaan, että asiakasmaksulainsäädännön kiireelliset uudistustarpeet saadaan toteutettua mahdollisimman

pian.

Huusko Tiina

Holm Ansa
Suomen Luustoliitto ry